

הרב אבא ברונשפיגל

ראש ישיבה

אתרוגי שמיטה

א.

בענין השאלה אם יוצאים יד"ח באתרוגי שביעית מבואר בפוסקים שישנן שתי שאלות בעיקר. א) אם פירות שנעבדו בשביעית מותרין באכילה או לא. ב) שיטת ר"ת שפירות מהשמור אסורים באכילה. ומכיון שבאתרוג בעי שיהא ראוי לאכילה כמבואר בסוכה (לה), במילא אין יוצאין יד"ח.

ובנוגע להשאלה הראשונה, לכאורה משנה מפורשת הוא בשביעית פ"ד מ"ב: שדה שנטייבה בש"א אין אוכלים פירותיה בשביעית, ובה"א אוכלין.

הרי שמתולקים בזה ב"ש וב"ה, וקיי"ל כב"ה וכן פסק הרמב"ם בפ"ד.

אבל בפ"ו משביעית מ"א איתא: ג' ארצות לשביעית כל שהחזיקו עולי בבל מא"י עד כזיב לא נאכל ולא נעבד, ובפיה"מ להרמב"ם: שאסור לנו עבודת הארץ ההיא ואם תעבד ע"י אחר אסור לאכול מה שתוציא וכו' עיי"ש.

הרי מבואר שפירות שנעבדו בשביעית אסורין. והר"ש פירש, שלא נאכל לאחר שביעית בלי ביעור. וייתכן שמש"ה לא פירש כהרמב"ם שסובר שאין הפירות אסורים. ועיין ברע"ב שמביא שני הפירושים, ומכריע כהר"ש.

וכבר הקשו על פירוש הרמב"ם מהמשנה בפ"ד, עיין בת"י ובתוספות אנשי שם. וכתבו שהרמב"ם בחיבורו פירש שהמשנה מיירי באיסור אכילה מגזירת ספיחין. וז"ל התוס' אנ"ש: ותמוה דא"כ אתיא כב"ש דפ"ד מ"ב, דוחק לחלק בין נטייבה לנזרעה, ובהדיא מבואר ברמב"ם פ"ד הט"ו דגם שנזרעה אין האיסור אלא משום ספיחין. . . ולענ"ד היה נראה להשוות דבריו שבפירושו לדבריו בחיבורו ומשום איסור ספיחין, ור"ל שכל מה שגדל בה בין הספיחין הגדלים מאליהן ובא מה שגדל ע"י זריעה שזריעה אחר שלא שליחותו שלא עבר כלל איסור משום ספיחין, וצ"ע.

ומצאתי שכן הבין הגרע"א, עיין לקמן פ"ט מ"ב, בתוספי רע"א אות מ"ב וז"ל: דאילו לפי הא' שכתב שם ברע"ב שהוא פירוש הרמב"ם וכן פי' הרמב"ם בחיבורו שהעתקתי שם בגליון דנאכל היינו דאין בו איסור ספיחין.

ומבואר להדיא מדברי שניהם שהרמב"ם בחיבורו ובפירושו מיירי רק לענין ספיחין, ולא שפירות שנעבדו בשביעית אסורין באכילה מה"ת.

ובבית הרידב"ז (פ"ז) האריך מאד בשאלה זו, ומסיק להלכה שפירות שנעבדו בשביעית אסוויין באכילה מדאורייתא, ועיי"ש שחידש עפ"י התו"כ, מן השבות אתה אוכל וא"א אוכל מהשמור" שר"ל, דאם האכילה באה מן הצמח שנשבת מותר משא"כ כשבאה מהצמח שאינו נשבת מקודם ונזרעה בשביעית גופיה. ובזה הוא מתוין את פירוש הרמב"ם שבחדאי יש חילוק בין חרישה לזריעה (התירוץ הדוחק של התוספ' אנ"ש). שבנטייבה והזרע הוא מהשבות בארץ קודם שביעית מותר, משא"כ כשהצמח לא שבת בארץ מקודם אלא נזרע בשביעית ואפילו בלא עבודת האדם אלא שנזרע מאיליו כגון שנפלו זרעים על השדה בשביעית ונצמוז מאליו אסור, עיי"ש.

והרבה השיגו על חידושו, עיי"ש שמביא דבריהם ומפלפל בכמה ענינים, ורק בספר אחד מצא כדבריו, (בהספר נחפה בכסף).

וראיתי שגם האזמו"ר מסאטמאר זצ"ל, נקט התירוץ הדוחק של התוספ' אנ"ש, שיש חילוק בין זריעה לחרישה. עיי"ש בקונטרס שלש תשובות (דף ח) דבזריעה ושאר מלאכות ניכר האיסור בגוף הפירות והאילן, משא"כ בחרישה שאינו אלא גרמא והכנה טרם התחלת הצמיחה.

ושלא כדבריהם מבואר בתשובת הרמב"ם בפאר הדור סימן ט"ו וז"ל: ואפילו לישראל לא אסרה התורה אלא זריעה בלבד אבל הירק היוצא מאליו או אם עבר זרע הוא מותר מה"ת, כמו כלאי זרעים שאוסר לזרעה ומותר לאכול הדבר היוצא מאליו, ורבנן הוא דגזור עליו שלא לגרום מכשול לעוברי עבירה ויבא לזרוע עכ"ל.

הרי מפורש שגבו בעברו זרע מותר באכילה, ורק גזירת ספיחין יש.

וברידב"ז נדחק לתרץ, וז"ל: „דלכאורה קשה על דבריו, דפתח בתרתי וסיים בחדא, דפתח הירק היוצא מאליו או אם עבר זרע מותר מה"ת, ומסיים בחדא ומותר לאכול הדבר היוצא מאליו“.

ועיי"ש שמפרש שבאמת הרמב"ם רק מתיר הפירות שיצאו מאליהם, ומה שכתב בתחלה שאם עבר זרע מותר מה"ת, ר"ל שאין איסור אכילה באה משום איסור זריעה, אלא משום איסור שביתת הארץ, וכפי חידושו הוא. ומסיק שם: ומפאר הדור ראייה מוכרחת לדברי דאל"כ למה אינו מותר לאכול מה"ת אלא היוצא מאליו“. ובטוף לא מצא עצה לעצמו אלא שיש טעות הדפוס בתשובת הרמב"ם, עיי"ש.

ונפלאתי מאוד, איך יכולים להפוך את המפורש, שכתב, „שאם עבר זרע מותר מה"ת“ ולהעמיס ברמב"ם פירוש חדש שלא נזכר כלל וכלל, ואיך יכולים ללמוד מהסתום יותר מהמפורש, אתמהה!

וראיתי שגם האדמו"ר מסאטמאר זצ"ל לא ניחא ליה בפירוש הרידב"ז, והוא כתב (דף כ): „שאף אם לא נימא כדברי הרידב"ז שיש ראייה לדבריו לאיסור מה"ת, עכ"פ לאיסור דרבנן בודאי שיש ראייה מדבריו, שהרי השמיט בסיום ההיתר עבר וזרע, ואם הוא אסור עכ"פ מדרבנן לכן השמיט . . . ובעבר זרע אין היתר מדרבנן בשום דבר אף במה שאין שם גזירת ספיחין, וצ"ב".

וגם ע"ז נשתוממתי איך לומדים מהסתום יותר מהמפורש, הרי בעבר זרע כתב בפירוש שמותר מה"ת, ובסוף אסר מדרבנן רק משום ספיחין, ואילו היה כאן איסור אחר היה הרמב"ם מזכירו. ואין לנו להוסיף מעצמינו מה שלא נזכר בראשונים, וכמו שכתב האדמו"ר זצ"ל בעצמו (דף ס) וז"ל: „אבל האמת הברור כמו שבארתי שא"א להעמיס בשום פוסק להוסיף על דברי חז"ל מה שלא נזכר בדבריהם".

ועל עצם הדיוק בלשון פאר הדור לא ראיתי שום קושיא, והדבר מבואר מאליו. שמה שכתב בסוף הדבר היוצא מאליו קאי על כלאי זרעים ולא על פירות שביעית, ובפירות שביעית כתב ב' האופנים, וז"ל: „כמו כלאי זרעים שאסור לזרעה ומותר לאכול הדבר היוצא מאליו".

וכונת הרמב"ם פשוטה מאד, שרצה להדגיש שבשביעית יש רק איסור של זריעה בלבד, אבל מה שיוצא מהזריעה מותר, וע"כ מביא דוגמא מכלאי זרעים, שג"כ יש רק איסור זריעה ולא על הפירות, ורק גזירת ספיחין יש בשביעית.

וכן מבואר להדיא בספר החינוך, וז"ל: „שאפילו עבר אדם ונטע שדהו בשביעית פירותיה מותרין באכילה מדאורייתא . . . אבל חכמים גזרו משום ספיחין" עיי"ש. וכן איתא שם במנחת חינוך, לדבר פשוט בלי שום קושיא, שהחינוך קאי בשיטת רש"י ולא ר"ת.

והרידב"ז מגיה בספר החינוך שמלת „ונטע" צ"ל „ונטייבה" כלשון המשנה. וכתירוצו לעיל בדברי הרמב"ם.

והאדמו"ר מסאטמאר זצ"ל, כתב על החינוך (דף כ): ואף מדברי הרא"ה בס' החינוך אין ראייה דלא כתב אלא שמותר מה"ת ואף שלא כתב רק איסור ספיחין, י"ל דמש"ה כתב ספיחין, שהוא רבותא יותר דאסור אף ביוצא מאליו ובזרע או נטע באיסור ק"ו שאסור אף באילנות וכו' עיי"ש.

וכבר כתבתי שאין להעמיס דברים חדשים מה שלא הזכירו הראשונים עצמן, וכדבריו הנ"ל.

וראיתי שגם בדברי הגר"א מגיה הרידב"ז עיין שנו"א פ"ט מ"ט, שפירש פירות עבירה (בירושלמי) ר"ל אם „זרעם בשביעית" ומבואר שם במשנה שמותרים באכילה. והגיה הרידב"ז שבמקום „זרעים" צ"ל „גדרם" עיי"ש.

ומוזר הדבר שג' מקומות (רמב"ם, חינוך, גר"א) מפורש להדיא שהפירות מותרים, והכל טעות הדפוס.

ורק ראייה אחת נשאר לו מהירושלמי בשקלים, ועיי"ש מה שתרצו לפי גירסת הראב"ד בהתו"כ בירושלמי זה, וגם בחזו"א סימן כ"ב סק"ג משביעית מדחה ראייה זו.

ואין ללמוד להלכה מדיוק אחד מירושלמי להלכה למעשה מה שמפורש בפוסקים להיפך.

אולם שפירות שנעבדה בבשביעית אסורים לאכילה מדרבנן, בודאי ישנם הסוברים הכי, וכן מבואר בריטב"א סוף יבמות וכו', וכן בריטב"א סוכה לט. אבל הרמב"ם והחינוך בודאי סוברים שמותר לגמרי אף מדרבנן.

והנה הרידב"ז והאזמו"ר מסאטמאר זצ"ל שניהם הביאו דברי הגר"א מגריידיץ בפירושו על המשנה בפ"ד מ"ב שנקט שהפירות אסורים מדאורייתא. והמעייין שם יראה שנחקשה הגר"א מגריידיץ שאיך יתכן שפירות שנטיבו בשביעית יהא מותרים באכילה הרי ברישא איתא ששדה שנטיבה שלא תזרע במו"ש. ומשו"ה חידש פירוש אחר בהמשנה (שלא נזכר בשום ראשון).

אבל קושיא זו כבר הקשה הרידב"ז (פ"ד ה"א) ומובא בתוספי אנ"ש זו"ל: „ובה"א אוכלין, וא"ת מ"ש מרישא דלא תזרע במו"ש, והכא אוכלין פירותיה, י"ל דהתם קנסא הוא, אבל פירות שביעית הפקר נינהו ולא שייך קנס".

הרי להדיא שסובר שהפירות מותרין לגמרי אפילו מדרבנן.

וביאור דבריו הוא, שהקנס שייך רק כשנשאר ביד הבעלים במו"ש, אבל בפירות שביעית עצמם שהפקר הם לא קנסו.

ואין לומר שבכל מקום שעבר אדם עבירה בודאי יש קנס מדרבנן וכמו דאיתא ברישא. וראייה מוכרחת לזה, מהא דאיא בירושלמי פ"ב מ"ו, ואם נטע או הרכיב או הבריך ועקר, ובעי שם, לא עקר פירותיהן מהן, וא"ר יונה ר' יצחק בר טבלאי בשם ר"א אין מחדשין על הגזירה, וכן פסק הרמב"ם בפ"ג הי"א.

וא"כ סובר הרדב"ז שגם בשדה שנטיבה אין שום קנס על הפירות, מכיון שלא נזכר בגמ'.

ב.

ומאחר שברונו שלב"ה הפירות מותרים לגמרי מה"ת, יקשה לנו קושיא חמורה לא רק על פירוש המשנה להרמב"ם, אלא על שיטת ר"ת שסובר ששמור אסור באכילה. והרי כאן מבואר שאף שנעבד בשביעית מותר, ולכאורה ק"ו הוא.

וכן סובר האדמו"ר מסאטמאר זצ"ל. שכתב שאפילו רש"י שחולק בשמור מודה בנעבד שהפירות אסורין.

וראיתי שהאדמו"ר זצ"ל מתרץ המשנה עפ"י הירושלמי שמבואר שמיירי בשעת שהמלכות אונסת. וא"כ אין ראייה לסתם שנים.

אבל המעיין בירושלמי יראה שאוקימתא זו קאי רק על הרישא בשדה שנתקוצה תזרע למו"ש, ושדה שנטייבה לא תזרע למו"ש, והקשו מדוע התירו החרישה ותוצו שמיירי שהמלכות אונסת.

אבל לא קאי על מחלוקת ב"ש וב"ה אם הפירות אסורים.

וראייה מוכרחת לזה, שהרי מחלוקת ב"ש וב"ה מובא גם בתו"כ וז"ל: „והיתה שבת הארץ מהשבות אתה אוכל וא"א אוכל מן השמור, מיכן אמרו שדה שנטייבו בש"א אין אוכלין פירותיה, ובה"א אוכלים”.

הרי שהמחלוקת בדאורייתא, ולא מיירי בזמן אונס.

ועיין ברמב"ן (בחומש) אחרי שמביא מחלוקת רש"י ור"ת בשמור, ומכריע כרש"י, מביא את התו"כ הנ"ל, וכתב, וז"ל: „כלומר כיון שאומרה תורה שיהא השבות לנו לאכול ולא השמור, מכאן אמרו ב"ש שהפירות עצמן נאסרים, ובה"א שאין הפירות נאסרין, שלא בא הכתוב אלא לאסור לנו שלא נשמור ויהיו לנו הפירות מן השבות וגו' עיי"ש. ומשמע מדבריו שמחלוקת רש"י ור"ת בשמור הוא אותה המחלוקת שבין ב"ש וב"ה. ותלוי זב"ז.

וכן מצאתי להדיא בריטב"א לסוכה (לט:): שמכריע כדעת רש"י שהפירות מותרין וז"ל בא"ד: „ואולם הפירות עדיין מותרין וכמו ששינונו שדה שנטייבה בשביעית ב"ש אוסרין וב"ה מתירין” וכו' עיי"ש. הרי שכתב בפירוש שמב"ה ראייה רש"י, ומשווה שמור לנטייבה.

וא"כ יוצא לנו מזה שבפירות שנעבדו או נשמרו פליגי בזה ב"ש וב"ה, וקמ"ל כב"ה.

וראייה מכאן שלא חלקו בין חרישה לשאר דבר, והכל שווה.

אולם כ"ז אתי שפיר לשיטת רש"י, אבל עדיין קשה על ר"ת ממשנה זו.

ונ"ל לומר דברי חדש, שלר"ת שמור יותר גרוע מפירות שנעבדו. ורק בשמור אוסר הפירות ונעבדו מותרים, כמו שכתב הריטב"א. הסברא היא, שעיקר קפידת החורה בשנת השמיטה היא שהכל יהא הפקר ושלא ינהגו מנהג בעלות, והשומר שדהו מתנהג כבעל השדה, ולכן גם הפירות אסורים. אבל אם

אדם עובד בשביעית הוי רק מעשה עבירה, אבל אין הוא עוקר את עיקר השביעית.

ועיין בפירוש הראב"ד לתו"כ על מחלוקת זו, וז"ל: „ואמרי ב"ש דשדה שנטייבה בשביעית אין אוכלים פירותיה, פי' אפילו לאחרים פירותיה אסורים דהוי ליה כשמור . . . ובה"א אוכלין שאין דנין אותן כשמור" וכו'.

הרי שפירש שמחלוקת ב"ש וב"ה בנעבדו הוא אם עי"ז נחשב כשמור או לא. שעיקרו הדבר הוא אם זה שמור, ואי נימא שעצם העבודה הוא האוסרת לא היה מחלוקת.

וכן מוכח מביאור הגר"א וז"ל: „מן השבות ת' מכאן אמרו מותר, דבהא אפילו ב"ה מודו שאין אוכלין מן השמור, אבל בשדה שנטייבה פליגי ב"ש וב"ה.

הרי שכתב בהדיא שבשמור מודה ב"ה, ומ"מ פליגי בנטייבה. וידוע ששיטת הגר"א היא כר"ת ששמור אסור, עיין בשנו"א (פ"ט).

ואם כנים הדברים יומתק לנו לשון התו"כ: ושבתה הארץ . . . מן השבות אתה אוכל וא"א אוכל מן השמור . . . שדה שנטייבה בש"א . . . ובה"א . . . והלשון קשה, שהתחיל בלשון כללי ששמור אסור, ואח"כ מביא מחלוקת. ועיין ברידב"ז מה שכתב בזה. ולהנ"ל ניחא, שבשמור כו"ע מודים שאסור, וזה גרוע מנעבד, ורק בפירות שנעבדו בשביעית פליגי ב"ש וב"ה. ואפשר שזוהי כוונת הגר"א.

היוצא לנו מכל זה שהפירות שנעבדו בשביעית מותרים מה"ת, ורק מדרבנן ישנם שסוברים שאסורים, והאדמו"ר מסאטמאר זצ"ל, בנה כל יסודו על פירוש המשניות הנ"ל, וסובר שאסורים לאכילה. וז"ל: (דף ט) „ולהלכה הנה מפירושו של הרמב"ם דלא נאכל מיירי שנעבדה באיסור בודאי מוכרח דסובר דהפירות אסורים”.

ובאמת כבר כתב הכ"מ (פ"ד הכ"ט) שבחבורו חזר מפירושו, וכן כתב במראה הפנים על הירושלמי וכן הכריע בפאת השלחן (בפ"ד). וכן משמע פשטות לשונו בפ"ד, וכמו שהוכיח בתוספי אנ"ש מהט"ו שאפילו בנזרעו יש רק איסור ספיחין. וא"כ קשה מאד לפסוק הלכה מפירושו. וכבר הבאתי שגם הגרע"א משווה פירושו לחיבורו שמיירי מגזירת ספיחין.

ג.

ובאתרוגי שביעית תנן בסוכה (לט.) הלוקח לולב מחברו בשביעית נותן לו אתרוג במתנה. ובגמ' לא רצה ליתן לו במתנה מהו, אמר ר' הונא מבליע לו דמי אתרוג בלולב, וליתיב ליה לפי שאין מוסרין דמי פירות שביעית לע"ה.

ועיי"ש שמבואר שיש חילוק מופקר למשומר, ושבמופקר נוחנים לו דמי ג' סעודות אבל במשומר אפילו כחצי איסור אסור.

אבל מבואר שיוצאים באתרוג של שביעית, וצריך לברר באיזה אתרוג מיירי, במופקר או במשומר.

והאדמו"ר מסאטמאר זצ"ל נקט בפשיטות שמיירי במופקר וז"ל (דף לב): והבין דמה שאמר ר"ה מבליע ליה דמי אתרוג, דבלוקח מהמשומר, ותימה אני היאך יעלה על הדעת לפרש כן בדברי הש"ס, ראשית הנה מבואר בדברי התוספ' ד"ה יותר, שנחקשו ממתני' דמעילה שאין באתרוג יותר מג' סעודות ותי' דהתם באתרוג פסול, אבל הכא כשר והדר לברכה. הרי שהוכרחו לומר דיש בדמי אתרוג יותר מג' סעודות, כי כל ההלכה זו דאתרוג בהבלעה מיירי רק בלוקח מן המופקר וגו' עיי"ש.

ומה שמחליט מזה דמיירי במופקר, לפלא שנעלם ממנו דברי הכפות תמרים, שבאמת הקשה על התוס' שמנין להם שהסוגיא מיירי במופקר ויש סתירה להגמ' במעילה. הרי סתם אתרוג מן השמור הוא, וא"כ נפלה קושיית התוס', ועיי"ש שמפרש הסוגיא בשמור.

וג"ל להוסיף ע"ז, שהתוס' לשיטתם שקאי שם בשיטת ר"ת ששמור אסור באכילה, וא"כ א"א להם להעמיד הסוגיא בשמור, אבל אליבא דרש"י ושאר ראשונים שפיר יש להעמיד הסוגיא במשומר.

וכן מבואר להדיא מהרמב"ם בפ"ח הי"א"ב הלוקח לולב מע"ה בשביעית . . . מבליע לו דמי אתרוג בדמי לולב, בד"א בזמן שהיה מוכר פירות שכמותן בשמור וכו', וכן פירש שם הרידב"ז: אבל האתרוג הוא פרי וחזקתו מן השמור וכו'.

ומזה ראייה שהרמב"ם סובר כרש"י בשמור, וכן כתב הכפות תמרים, וכן כתב הר"י קורקוס, ופאת השלחן ועוד, שהרמב"ם סובר כרש"י (והאדמו"ר מסאטמאר סובר שהרמב"ם כר"ת).

ועוד ראייה, שהרי התוס' הקשו על ר"ת מהא דשומרי ספיחים בשביעית, וחירצו שלא היו שמורים מאכילה לבני אדם, אלא שמורים רק מבהמה חיה ועוף.

אבל הרמב"ם בפ"ד משקלים ה"ה: בשנת השמיטה שהוא הפקר שוכרין בי"ד שומרין שישמרו מקצת ספיחין נוטלין שכרן מתרומת הלשכה – ובה"ו: מי שהתנדב לשמור בחנם אין שומעין לו משום בעלי זרוע שמא יבאו ויטלו.

הרי שמבאר ששמורים מבני אדם, וזה דלא כר"ת.

ועוד ראייה, שהרי בפ"ח מ"ו איתא, תאנים של שביעית אין קוצין אותן במוקצה וכו' ולשיטת ר"ת מיירי כאן רק מהמופקר אבל במשומר אפילו ע"י שינוי אסור כמבואר שם בהתוס' בסוכה, וגם בר"ה ט. ולהר"ש מיירי דוקא במשומר ובמופקר שרי לגמרי. (והר"ש סובר כרש"י) והרמב"ם בפ"ד הכ"כ"ג סתם הדבר ומשמע שבכל אופן בין במופקר ובין במשומר צריך לאוספים בשינוי (עיי"ש ברידב"ז). וא"כ אף במשומר מועיל שינוי. ולשיטת ר"ת הרי במשומר אף בשינוי אסור.

ובאגרות משה להגר"מ פיינשטיין שליט"א סימן קפ"ו, דן בשאלה זו, ומסיק שבחדי יוצאים יד"ח באתרוגי שביעית, ועיי"ש שמבאר ששתי השאלות של נעבד בשביעית ומשומר תלויות זב"ז, וכיון שרוב ראשונים חולקים על ר"ת, קיי"ל כרש"י.

ומה שמבואר ברשב"א שמדרבנן יש קנס שנעבד בשביעית, דעתו, שזה רק בנטיעה, שבלי זה לא היה גדל, אבל בשאר עבודות אף מדרבנן אין קנס.

ומצאתי שגם החזון איש דן בשאלה זו, ומסיק להיתרא בכמה מקומות (שביעית סי' ז' סק"ה) וז"ל בסימן י' סק"ו: „ואתרוגין של שביעית, אע"ג שמטייבין אותה בשביעית באיסור ומשמרין אותן אין הפירות נאסרים ויוצאים בהן בחג שעדיין הוא קודם הביעור אלא שצריך ליקחם במתנה . . . מיהו הסוחרים עוברים על איסור סחורה, ואותן שמוכרים פרדסיהם לנכרי אף שעוברים בזה משום לא תחנם, מ"מ הוי מכירה ולדעת סה"ת פקעה מהן קדושת שביעית, ואע"ג שקשה לסמוך ע"ז . . . מ"מ יש להם על מי שיסמוכו, ולכן אין לאסור פירותיהן בדיעבד“.

וממו"ר הגרי"ד סולובייציק שליט"א שמעתי, שאף לשיטת ר"ת יוצאים באתרוגי שמטה. שאין כונת ר"ת שפירות מהשמור נעשה למאכלי אסורות, אלא הוי דין מדיני שביעית. וכמו שפירות שביעית צריכות להיות הפקר, ונאכלות בקדושת שביעית, כמו כן פירות מהשמור הוי חסרון בקדושת שביעית ואינן נאכלות משום קדושתן.

ומה שמבואר בסוכה (לה) שאם אינו ראוי לאכילה פסול לאתרוג, זה רק במאכלות אסורות כמו ערלה ותרומה טמאה וכדומה, כמבואר שם.

ועיין בפיה"מ להרמב"ם שע"י שאינו ראוי לאכילה הוי חסרון בהפרי, שפרי צריך להיות ראוי לאכילה. וא"כ זה יתכן רק אם הוי מאכלות אסורות, אבל בפירות מהשמור, שפיר יש שם פרי עליו, ורק שע"י קדושת שביעית אינן נאכלות.